

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В.І. ВЕРНАДСЬКОГО
Навчально-науковий інститут управління, економіки та
природокористування
Кафедра публічного управління та економіки**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор інституту
_____ **В.Г. Горник**
_____ 2020 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“ПУБЛІЧНА СЛУЖБА”**

освітній рівень   Доктор філософії

галузь знань   28 Публічне управління та адміністрування

спеціальність
(спеціалізація)   281 Публічне управління та адміністрування

освітня програма   Публічне управління та адміністрування

тип дисципліни   Обов’язкова

Київ – 2020 рік

Розробник: О.Л.Євмешкіна, д.держ.упр., доцент, доцент кафедри публічного управління та економіки

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри публічного управління та економіки

Протокол від 17 листопада 2020 року № 5

Завідувач кафедри публічного
управління та економіки

С.О.Кравченко

Погоджено:
Гарант освітньої програми

С.О.Кравченко

1. Опис навчальної дисципліни

<i>Найменування показників</i>		<i>Розподіл годин за навчальним планом</i>		
Кількість кредитів:	3	Вид занять	Форма навчання	
Загальна кількість годин:	90		Денна	Заочна
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом:	1	Лекції:	16	8
Семестр:	2	Практичні заняття:	-	-
Тижневе навантаження (год.):		Лабораторні заняття:	-	-
аудиторне:	2	Семінарські заняття:	14	4
самостійна робота:	4	Самостійна робота:	60	78
Форма підсумкового контролю:	залік	Консультації:	-	-
Мова навчання:	українська	Індивідуальні заняття:	-	-

Консультативну допомогу здобувачі вищої освіти можуть отримати у ННП кафедри публічного управління та економіки, які безпосередньо проводять заняття або звернувшись з письмовим запитом на електронну пошту за адресою kravchenko.serhii@tnu.edu.ua.

2. Програма навчальної дисципліни

Передумови для вивчення дисципліни:

Препозит:	Постпозит
Філософія Методика дослідження та організація підготовки дисертаційної роботи Основи публічного управління та адміністрування Політика в публічному управлінні	Механізми державного управління у окремих сферах і галузях суспільного життя Інновації в публічному управлінні Реформи держави та суспільства Право в публічному управлінні Практика прийняття управлінських рішень

Мета вивчення дисципліни:

Формування у аспірантів знань щодо вироблення, впровадження та оцінювання публічної служби, вмінь та навичок використовувати ці знання для проведення наукових досліджень.

Очікувані програмні результати навчання за дисципліною (за Освітньою програмою):

ПРН 18. Розуміння правових і організаційно-управлінських основ публічної служби, вміння діагностувати проблеми та визначати напрями її розвитку, розробляти проекти рішень щодо публічної служби.

Загальні та спеціальні компетентності, що формуються у процесі вивчення дисципліни

Шифр та назва компетентності	Результати навчання			
	Знання	Уміння/	Комунікація	Відповідальність

		навички		і автономія
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)				
ФК 15. Знання положень чинного законодавства про державну службу та службу в органах місцевого самоврядування в Україні.	ПРН 18			
ФК 16. Розуміння тенденцій розвитку публічної служби, здатність адаптувати власні дії та види діяльності до специфіки різних сфер публічної служби з метою розвитку та досягнення цілей кадрової політики.	ПРН 18	ПРН 18		ПРН 18
ФК 17. Здатність застосовувати основні стилі та компетенції лідера на публічній службі.	ПРН 18	ПРН 18		ПРН 18

Зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. Кадрова політика, правові та організаційні основи публічної служби

Тема 1.1. Кадрова політика в сфері публічної служби

Сутність поняття, суб'єкти, об'єкти та засоби формування й реалізації державної кадрової політики. Мета, цілі, завдання та принципи державної кадрової політики в сфері реформування публічної служби в Україні. Система державної служби та її взаємодія зі службою в органах місцевого самоврядування в Україні. Управління публічною службою.

Тема 1.2. Концептуальні підходи до реформування публічної служби

Стратегія реформування публічної служби в Україні. Запровадження компетентнісного підходу до організації персоналу державної служби, моделювання профілів компетентності посад. Сучасні зарубіжні моделі організації публічної служби. Показники SIGMA, які використовуються для оцінки, розробки та координації політики у сфері державного управління. Менеджмент на основі компетенцій як базовий підхід для роботи з персоналом на посадах службовців у країнах Євросоюзу.

Тема 1.3. Законодавчі основи державної служби

Конституційно-правові основи публічної служби. Система законодавства про державну службу. Новели Закону України "Про державну службу" 2015 р. Система управління державною службою в Україні. Вступ на державну службу. Проходження державної служби. Щорічна оцінка ефективності і результативності роботи державних службовців. Дисциплінарна та матеріальна відповідальність державного службовця. Правовий і соціальний захист державного службовця в Україні.

Тема 1.4. Особливості служби в органах місцевого самоврядування

Конституційно-правові основи публічної служби. Система законодавства про державну службу. Новели Закону України "Про державну службу" 2015 р. Система управління державною службою в Україні. Вступ на державну службу. Проходження державної служби. Щорічна оцінка ефективності і результативності роботи державних службовців. Дисциплінарна та матеріальна відповідальність державного службовця. Правовий і

соціальний захист державного службовця в Україні.

Розділ 2. Запобігання та протидія корупційним проявам та етика у системі публічної служби

Тема 2.1. Запобігання корупції та конфлікту інтересів на публічній службі

Державна антикорупційна політика. Правові основи запобігання та протидії корупції на публічній службі в Україні. Система суб'єктів запобігання та протидії проявам корупції на публічній службі. Форми і методи боротьби із корупцією на публічній службі. Досвід запобігання та протидії проявам корупції на публічній службі в Україні та країнах розвиненої демократії

Тема 2.2. Етика в публічній службі

Етика публічного службовця як вид професійної етики. Місія та цінності державно-управлінської діяльності. Основні етичні принципи публічної служби. Ціннісно-нормативна модель особистості публічного службовця. Етичні виміри організаційної культури органів публічної влади. Етичні кодекси в системі регулювання публічної служби. Професійно-етичні вимоги до державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування в Україні.

Розділ 3. Лідерство та керівництво на публічній службі

Тема 3.1. Керівник в публічній службі

Сутність, зміст і цілі управлінської діяльності керівника на публічній службі. Співвідношення керівника та лідера в публічній службі. Управлінський статус і компетенції керівника публічної служби. Типологія стилів керівництва в органах державної влади та органах державного управління. Управлінська команда в системі публічної служби. Авторитет, самоменеджмент та імідж керівника на публічній службі. Керівник і управління конфліктами на державній службі та службі в органах місцевого самоврядування.

Тема 3.2. Лідерство на публічній службі: сутність та сучасні моделі

Поняття та типи лідерства на публічній службі. Особистісні та професійні лідерські здібності якості керівника як передумова ефективного менеджменту персоналу на публічній службі. Виявлення та розвиток лідерських здібностей публічних службовців. Форми і методи селекціонування лідерів в органах державної влади і органах місцевого самоврядування.

3. Структура навчальної дисципліни (тематичний план)

ДЕННА ФОРМА

Назви розділів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	Всього	у тому числі			
л		п/лаб.	сем.	с. р.	
1	2	3	4	5	6
Розділ 1. Кадрова політика, правові та організаційні основи публічної служби					
Тема 1.1. Кадрова політика в сфері публічної служби	6	2			4
Тема 1.2. Концептуальні підходи до реформування публічної служби	8	2			6
Тема 1.3. Законодавчі основи державної служби	8	2		4	2
Тема 1.4. Особливості служби в органах місцевого самоврядування	8	2		2	4
Разом за розділом 1	30	8		6	16
Розділ 2. Запобігання та протидія корупційним					

проявам та етика у системі публічної служби					
Тема 2.1. Запобігання корупції та конфлікту інтересів на публічній службі	16	2		4	10
Тема 2.2. Етика в публічній службі	14	2			12
Разом за розділом 2	30	4		4	22
Розділ 3. Лідерство та керівництво на публічній службі					
Тема 3.1. Керівник в публічній службі	16	2			14
Тема 3.2. Лідерство на публічній службі: сутність та сучасні моделі	14	2		4	8
Разом за розділом 3	30	4		4	22
Залік				2	
Усього годин	90	16		14	60

ЗАОЧНА ФОРМА

Назви розділів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	Всього	у тому числі			
л		п/лаб.	сем.	с. р.	
1	2	3	4	5	6
Розділ 1. Кадрова політика, правові та організаційні основи публічної служби					
Тема 1.1. Кадрова політика в сфері публічної служби	6	2			4
Тема 1.2. Концептуальні підходи до реформування публічної служби	8	2			6
Тема 1.3. Законодавчі основи державної служби	8			2	6
Тема 1.4. Особливості служби в органах місцевого самоврядування	8				8
Разом за розділом 1	30	4		2	24
Розділ 2. Запобігання та протидія корупційним проявам та етика у системі публічної служби					
Тема 2.1. Запобігання корупції та конфлікту інтересів на публічній службі	16			2	14
Тема 2.2. Етика в публічній службі	14	2			12
Разом за розділом 2	30	2		2	26
Розділ 3. Лідерство та керівництво на публічній службі					
Тема 3.1. Керівник в публічній службі	16	2			14
Тема 3.2. Лідерство на публічній службі: сутність та сучасні моделі	14				14
Разом за розділом 3	30	2			28
Залік				2	
Усього годин	90	8		4	78

4. Організація самостійної роботи аспірантів

4.1. Підготовка до семінарських занять

Тема 1.3. Законодавчі основи державної служби

Питання до семінарського заняття

1. Конституційно-правові основи публічної служби.
2. Новели Закону України "Про державну службу" 2015 р.
3. Дисциплінарна та матеріальна відповідальність державного службовця.
4. Стратегія реформування публічної служби в Україні.
5. Запровадження компетентнісного підходу до організації персоналу державної служби, моделювання профілів компетентності посад.
6. Кадрова політика у сфері державної служби та кадрове забезпечення державної служби.
7. Сучасна система підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кар'єрних урядовців в Україні.

Тема 1.4. Особливості служби в органах місцевого самоврядування

Питання до семінарського заняття

1. Реформа місцевого самоврядування та посилення якості корпусу публічних службовців у органах місцевого самоврядування. Правові основи служби в ОМС.
2. Посадові особи і службовці органів місцевого самоврядування в Україні, їхній правовий та соціальний статус.
3. Особливості вступу, проходження та припинення служби в ОМС.
4. Відповідальність посадових осіб і службовців ОМС.
5. Сучасні зарубіжні моделі організації публічної служби.

Тема 2.1. Запобігання корупції та конфлікту інтересів на публічній службі

Питання до семінарського заняття

1. Державна антикорупційна політика.
2. Правові основи запобігання та протидії корупції на публічній службі в Україні.
3. Форми і методи боротьби із корупцією на публічній службі.
4. Досвід запобігання та протидії проявам корупції на публічній службі в Україні та країнах розвиненої демократії
5. Основні етичні принципи публічної служби.
6. Професійно-етичні вимоги до державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування в Україні.

Тема 3.2. Лідерство на публічній службі: сутність та сучасні моделі

Питання до семінарського заняття

1. Поняття та типи лідерства на публічній службі.
2. Сутність, зміст і цілі управлінської діяльності керівника на публічній службі. Співвідношення керівника та лідера в публічній службі.
3. Особистісні та професійні лідерські здібності якості керівника як передумова ефективного менеджменту персоналу на публічній службі.
4. Виявлення та розвиток лідерських здібностей публічних службовців.
5. Типологія стилів керівництва в органах державної влади та органах державного управління. Управлінська команда в системі публічної служби.
6. Авторитет, самоменеджмент та імідж керівника на публічній службі.

4.2. Матеріали для самоконтролю

Самостійна робота студента у межах навчальної дисципліни "Публічна служба" передбачає написання та захист ним творчої роботи до кожного розділу на одну з передбачених переліком тем за власним вибором. Виконання цієї роботи зорієнтоване на практичне застосування знань і розвиток вмінь, здобутих в процесі лекційних і семінарських занять, самостійного опрацювання навчальних матеріалів. Творча робота висвітлює результати самостійного обдумування слухачами актуальних проблем впровадження відкритого врядування в Україні. Викладення необхідних матеріалів повинно бути лаконічним, чітко сформульованим і відповідати суті проблеми. Результатом написання

творчої роботи є обґрунтований авторський висновок щодо обраної тематики і можливі рекомендації для розв'язання проблеми.

Вимоги до захисту творчої роботи:

- творча робота повинна бути підготовлена кожним студентом індивідуально;
- виконана творча робота надається у електронному вигляді (файлом) викладачеві не пізніше, ніж за 2 тижні до початку екзаменаційної сесії;
- друкований варіант творчої роботи надається студентом під час захисту;
- результати написання творчої роботи презентуються студентом під час екзаменаційної сесії у формі короткої доповіді та відповідей на поставлені запитання;
- на захисті для доповіді надається 5 хв.

Структура творчої роботи.

У структурі творчої роботи виділяються такі основні складові частини.

1. Постановка проблеми:

- короткий аналіз сучасного стану публічного управління у частині, що стосується обраної теми есе, виділення суперечностей та недоліків, що зумовлюють проблему;
- чітке формулювання проблеми відповідно до виділених суперечностей та недоліків, основні складові проблеми;
- негативні наслідки того, що проблема не вирішується.

2. Шляхи вирішення проблеми:

- визначення підходів до вирішення проблеми;
- опис конкретних шляхів реалізації обраних підходів.

3. Значення для практики:

- позитивні зміни у галузі публічного управління внаслідок реалізації запропонованих підходів;
- позитивне значення цих змін для розвитку відкритого врядування.

4. Висновки, що коротко відображають результати проведеного слухачем дослідження проблеми.

5. Перелік використаних джерел, оформлених згідно із вимогами.

Вимоги до оформлення творчої роботи.

Творча робота має бути роздрукована на білому папері стандартного формату А4. Розмір шрифту – 14 кегель, міжрядковий інтервал – 1,5, поля – 2 см з усіх боків. Титульний аркуш творчої роботи повинен мати такий зміст: назва університету; назва інституту; назва кафедри; назва навчальної дисципліни; тема творчої роботи; прізвище, ім'я, по батькові студента, курс, шифр академічної групи; рік написання творчої роботи. За титульним аркушем слідує план творчої роботи, в якому треба виділити всі її структурні частини. У плані праворуч позначаються номери сторінок початку кожного пункту. Обсяг творчої роботи визначається вмінням слухача стисло і водночас вичерпно розкрити тему: показати значення проблеми, що розглядається, оцінити, як вона висвітлюється в спеціальній літературі та розв'язується на практиці, зробити висновки та обґрунтувати власні пропозиції. Обсяг роботи – 15-20 сторінок. Обов'язкова вимога: чітке посилання на джерела інформації. Всі цифри, факти, теорії, думки вчених, цитати повинні мати посилання у вигляді [2, с. 54] (перша цифра означає номер джерела у наведеному в кінці реферату списку літератури, а друга цифра – номер сторінки у цьому джерелі). Бажано використовувати в творчій роботі таблиці, схеми, графіки, діаграми тощо. Список використаної літератури (не менше 7 джерел) оформляється згідно з діючими правилами. Якщо інформація взята з мережі Інтернет, потрібно, як і для звичайної літератури, вказати автора, назву статті, а потім навести адресу сайту в Інтернеті. У творчій роботі мають бути обов'язково авторські пропозиції щодо вирішення проблеми, що розглядається. До тексту творчої роботи додається презентація у форматі Microsoft Power Point обсягом 10-12 слайдів, що відображає основні положення творчої роботи.

Перелік тем творчих робіт до розділу 1

1. Публічна (державна та муніципальна) служба як історичне явище, її соціальна обумовленість.
2. Мета, завдання та функції публічної служби в суспільстві.
3. Типи, види та рівні публічної служби в сучасній Україні.
4. Основні засади реформування публічної служби в Україні.
5. Адаптація зарубіжного досвіду до організації публічної служби в Україні.
6. Конституційно-правові засади державної служби в Україні.
7. Особливості соціального та правового статусу фахового урядовця в Україні.
8. Загальні права та обов'язки кар'єрних урядовців, особливості їх юридичної відповідальності.
9. Етика поведінки урядовця. “Загальні правила поведінки державного службовця” та їх роль для удосконалення сучасної публічної служби в Україні.
10. Шляхи підвищення професійності та компетентності урядовців.
11. Соціальний та правовий захист урядовців.
12. Адміністративна культура кар'єрних урядовців: сутність та шляхи формування.
13. Мотивація та стимулювання праці, заохочення урядовців.

Перелік тем творчих робіт до розділу 2

1. Конфлікт інтересів урядовця та недопущення проявів корупції.
2. Боротьба з корупцією та іншими зловживаннями в царині урядування.
3. Класифікація посад в публічній службі: порівняльний аналіз українського і міжнародного досвіду.
4. Політичні посади: сутність і функції. Роль політичних діячів в галузі урядування.
5. Адміністративні посади - основа державного апарату.
6. Патронатна служба: функції та завдання.
7. Етапи проходження служби в царині публічної влади.
8. Забезпечення конкурсності, об'єктивності, прозорості й гласності під час прийняття та просування по службі – важливий чинник демократизації публічної служби.
9. Конкурсний та позаконкурсний прийом на публічну службу.

Перелік тем творчих робіт до розділу 3

1. Професійна кар'єра – важливий чинник проходження публічної служби.
2. Стажування в органах публічної влади, та його роль в соціалізації урядовців.
3. Формування кадрового резерву в органах публічної влади.
4. Оцінювання показників діяльності кар'єрних урядовців: нагальна необхідність і реальні проблеми.
5. Атестація – важливий чинник підвищення ефективності діяльності урядовців.
6. Припинення служби й відставка урядовців: співвідношення та різниця понять.
7. Державна кадрова політика у царині публічної служби в сучасній Україні.
8. Основні функції кадрових служб в органах публічної влади України.
9. Управління публічною службою в Україні.
10. Кадрова робота в органах публічної влади.
11. Роль підготовки та підвищення кваліфікації урядовців в удосконаленні функціонування системи урядування.
12. Принципи організації та функціонування системи підвищення кваліфікації урядовців в Україні.
13. Сучасна система підготовки урядовців в Україні: досягнення та проблеми.

4.3. Індивідуальні завдання

Не передбачено.

4.4. Перелік питань для підготовки до підсумкового контролю

1. Право на публічну службу.
2. Прийняття на публічну службу.
3. Проведення конкурсу на заміщення вакантних посад публічних (державних та муніципальних) службовців.
4. Стажування в органах публічної влади.
5. Основні засади реформування публічної служби в Україні.
6. Адаптація зарубіжного досвіду до організації публічної служби в Україні.
7. Конституційно-правові засади публічної служби в Україні.
8. Конкурсний та позаконкурсний прийом на посади публічної служби.
9. Професійна кар'єра – важливий чинник проходження публічної служби.
10. Стажування в органах публічної влади, та його роль в соціалізації урядовців.
11. Формування кадрового резерву для публічної служби.
12. Проведення спеціальної перевірки відомостей, що подаються кандидатами на зайняття посад.
13. Призначення на посади публічних службовців.
14. Встановлення випробувального терміну при прийнятті на публічну службу.
15. Присвоєння фаховим урядовцям рангів.
16. Ведення особових справ публічних службовців.
17. Ведення трудових книжок фахових урядовців.
18. Оцінювання діяльності публічних службовців.
19. Оплата праці фахових урядовців.
20. Підвищення кваліфікації публічних службовців.
21. Організація професійної підготовки публічних службовців.
22. Відпустки публічних службовців.
23. Заохочення публічних службовців.
24. Порядок проведення службового розслідування стосовно публічних службовців.
25. Дисциплінарні стягнення.
26. Обчислення стажу публічної служби.
27. Відраження державних службовців.
28. Продовження терміну перебування на державній службі.
29. Єдина державна комп'ютерна система «Кадри».
30. Припинення державної служби.

5. Критерії та система оцінювання результатів навчання

5.1. Політика курсу

Відвідування лекційних занять є добровільним, проте враховується при підсумковому контролі шляхом задавання додаткових запитань за відповідним матеріалом.

Відвідування семінарських занять є обов'язковим, їх пропуск автоматично знижує підсумкову оцінку за курсом, оскільки на відповідні семінари аспірант не отримує балів.

Політика академічної доброчесності визначається згідно з Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату в Таврійському національному університеті імені В.І. Вернадського.

5.2. Шкала та схема формування підсумкової оцінки Денна форма навчання

Поточний контроль						Підсумковий контроль	Сума	
Розділ 1		Розділ 2		Розділ 3				
C1.3	C1.4	TP1	C2.1	TP2	C3.2	TP3	40	100
5	5	10	10	10	10	10		

C1.3, ... C3.2 – семінари до тем розділів

ТР1, ТР2, ТР3 – творчі роботи до розділів

Заочна форма навчання

Поточний контроль					Підсумковий контроль	Сума
Розділ 1		Розділ 2		Розділ 3		
C1.3	ТР1	C2.1	ТР2	ТР3	40	100
10	10	10	10	20		

C1.3, C2.1 – семінари до тем розділів

ТР1, ТР2, ТР3 – творчі роботи до розділів

5.3. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
80-89	добре	B	вище середнього рівня
75-79	добре	C	загалом хороша робота
66-74	задовільно	D	непогано
60-65	задовільно	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
30-59	незадовільно	FX	необхідне перескладання
0-29	незадовільно	F	необхідне повторне вивчення курсу

6. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Не передбачено.

7. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Битяк Ю. П. Проблеми визначення системи законодавства про державну службу / Ю. П. Битяк // Право України. – 2006. – № 4. – С. 25-29.
2. Битяк Ю. П. Співвідношення правового статусу посади та посадової особи / Ю. П. Битяк // Державне будівництво та місцеве самоврядування : [зб. наук. пр.]. – Х. : Право, 2005. – Вип. 10. – С. 22 – 32.
3. Битяк Ю.П. Державна служба в Україні: організаційно-правові засади / Ю.П. Битяк : [монографія] . – Харків : “Право”, 2005. – 304 с.
4. Битяк Ю.П. Державна служба в Україні: проблеми становлення, розвитку та функціонування / Ю.П. Битяк. - Харків : 2006.
5. Довідник типових професійно-кваліфікаційних характеристик посад державних службовців. – К., Соцінформ, 1999.
6. Загальні правила етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування: Затверджено наказом Національного агентства України з питань державної служби 05.08.2016 № 158.
7. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року.
8. Про державну службу: Закон України від 10 грудня 2015 року № 889-VIII.
9. Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 7 червня 2001 року № 2493-III.

Додаткові

1. Атаманчук Г.В. Сущность государственной службы : история, теория, закон, практика / Г. В. Атаманчук: [монография] . – М. : Изд-во РАГС, 2004. – 118 с.
2. Бакуменко В. Д. Основи адміністративного менеджменту: [навчальний посібник] / В.Д. Бакуменко (у співавторстві). - К.: НУБіПУ, 2013. – 148 с.
3. Бакуменко В. Д. Державна служба в Україні: соціально-правовий та організаційний аспекти: [навчальний посібник] / В.Д. Бакуменко, Ю.П. Сурмін, Т.В. Мотренко, Р.О. Науменко; за заг. ред Р.О. Науменко, Л.М. Гогіної. – К.: НАДУ, 2011. – 204с. (З грифом МОН України)
4. Бакуменко В. Д. Державна служба: [підручник] / В.Д. Бакуменко (у співавторстві). – К.: НАДУ, 2013. – У 2-3 ч. (З грифом МОН України)
5. Бакуменко В. Д. Державне управління [навчальний посібник] / В.Д.Бакуменко (у співавторстві). – Івано-Франківськ, Місто НВ, 2012 – 536с. (З грифом МОН України)
6. Бакуменко В. Д. Державне управління: [підручник] / В.Д. Бакуменко (у співавторстві). – К.: НАДУ, 2013. – У 2-3 ч. (З грифом МОН України)
7. Бакуменко В. Д. Державне управління: основи теорії, історія і практика: [навчальний посібник] / В.Д.Бакуменко, П.І.Надолішній, М.М.Їжа, Г.І.Арабаджи; За. заг. ред. П.І.Надолішнього, В.Д.Бакуменка – Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2009. – 394 с.
8. Бакуменко В. Д. Державно-управлінські рішення: [навчальний посібник] / В.Д. Бакуменко - К.: ВПЦ АМУ, 2012. – 344 с.
9. Бакуменко В. Д. Теоретичні засади державного управління: [навчальний посібник] / В.Д. Бакуменко (у співавторстві). - К.: НУБіПУ, 2013. – 174 с.
10. Бакуменко В.Д. Прийняття рішень в державному управлінні: [навчальний посібник] / В.Д.Бакуменко. – К.: ВПЦ АМУ, 2010. – 572 с.
11. Біла Л.Р. Види державних посад: проблеми теорії та правового регулювання / Л.Р. Біла // Актуальні проблеми держави і права : [зб. наук. пр.] - Вип. 35 / Редкол.: С.В. Ківалов (голов. ред.) та ін.; [Відп. за вип. Ю.М. Оборотов]. – Одеса : Юрид. л-ра, 2007. – С. 49-54.
12. Біла Л.Р. Державна посада: проблеми визначення та правового регулювання / Л.Р. Біла // Часопис адміністративістики. – 2007. – № 1. – С. 14-19.
13. Біла Л.Р. Посада як елемент правового статусу державного службовця / Л.Р. Біла // Актуальні проблеми політики : [Зб. наук. пр.] / Голов. ред. С.В. Ківалов; Відп. за вип. Л.І. Кормич. – Одеса: ПП «Фенікс», 2007. – Вип. 31. – С. 94-101.
14. Біла Л.Р. Правовий статус державної посади: поняття і структура / Л.Р. Біла // Південноукраїнський правничий часопис. – 2007 . – № 4. – С. 216-219.
15. Біла Л.Р. Службова кар'єра: теоретико-правові питання / Л.Р. Біла // Наукові праці Одеської національної юридичної академії. – Т. 5. – Одеса : Юрид. л-ра, 2006. – С. 143-151.
16. Біла Л.Р. Теоретичні положення атестації державних службовців в Україні / Л.Р. Біла // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. : Вип. 26. / Редкол.: С.В. Ківалов (голов. ред.) та ін.; [Відп. за вип. Ю.М. Оборотов]. – Одеса: Юрид. л-ра, 2005. – С. 28-39.
17. Біла Л.Р. Щодо визначення поняття та змісту правового статусу державного службовця / Л.Р. Біла // Наукові праці Одеської національної юридичної академії. – Т. 6. – Одеса : Юрид. л-ра, 2007. – С. 131-140.
18. Васильєва О.І. Основи регіонального управління в Україні: [підручник] / О.І.Васильєва, Н.В.Васильєва, (За заг. ред. М.В.Вакуленка, М.К.Орлатого). – К.: НАДУ «Фенікс», 2013. – 579с. (З грифом МОН України)
19. Воронько О.О. Керівні кадри: державна політика та система управління /О.О. Воронько : навч. посібник. - К. : Вид-во УАДУ, 2000. – 156 с.
20. Государственная служба // Чиркин В.Е. Государственное управление / Элементарный курс. М., “Юристь“, 2001. – С. 275-283.
21. Государственная служба // Шамхалов Ф. Основы государственного управления М., “Экономика“, 2003. – С.246-262.

22. Граждан В.Д. Государственная гражданская служба / В.Д. Граждан : Учебник. - М. : 2007. - 495 с.
23. Данильєва І. Є. Принципи організації та функціонування державної служби в Україні: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 / І.Є.Данильєва. - К., 2005. - 24 с.
24. Державна кадрова політика і система роботи з кадрами державної служби // Вісник державної служби України. - 2001. - № 1, 4.
25. Довідник типових професійно-кваліфікаційних характеристик посад державних службовців [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://kds.org.ua/blog/dovidnik-tipovih-profesijno-kvalifikatsijnih-harakteristik-posad-derzhavnih-sluzhbovtsiv>
26. Желюк Т. Л. Державна служба / Т. Л. Желюк: [навч. посіб.]. - К. : ВД «Професіонал», 2005. - 576 с.
27. Загальні правила поведінки державного службовця : зареєстровано у Міністерстві юстиції України 7 листопада 2000 року № 783/5004 [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
28. Иншин Н. И. Виды государственной службы / Н. И. Иншин // Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского. Серия: Юридические науки. - 2010. - Т. 23 (62). № 1. 2010. - С. 131-137.
29. Іванова Т.В. Діловодство в місцевих органах влади: [навчальний посібник] / Т.В.Іванова, А.П.Лелеченко, Л.П.Піддубна та ін.; за заг. ред. В.М. Вакуленка, М.К. Орлатого. - К. : НАДУ, 2010. - 212 с.
30. Киселев С.Г. Государственная гражданская служба / С.Г. Киселев. - М. : "ТК Велби" "Изд-во Проспект", 2010. - 94 с.
31. Колодій А.М. Організаційні засади державної служби в Україні / А.М. Колодій, А.Ю. Олійник // Державне будівництво і місцеве самоврядування : навч. посібник. - К., 2001. - С.18-27.
32. Комплексна програма підготовки державних службовців : затв. Указом Президента України 9 листопада 2000 р. № 1212/2000. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
33. Коцюба В.В. Реформування державної служби України в умовах адаптації до євроінтеграції // http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/VSunU/2011_17/Kocuba.pdf
34. Кравець В. Р. Атестація державних службовців в Україні / В. Р.Кравець : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. - Одеса, 2004. - 20 с.
35. Лазор О.Д. Державна служба в Україні / О.Д. Лазор, О.Я. Лазор : навч. посіб. (Публічна служба). - К. : Дакор, КНТ, 2005. - 472 с.
36. Лошихін О.М. Функції сучасної держави: [монографія] / Лошихін О.М. - К.: Логос, 2013. - 228 с.;
37. Малиновський В. Я. Державна служба: теорія і практика / В. Я.Малиновський [навч. посіб.]. - К. : Атіка, 2003. - 160 с.

Інформаційні ресурси

1. Законодавство України. - <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?user=a>
2. Организация Объединенных Наций. - <http://www.un.org/russian/>
3. Организация экономического сотрудничества та розвитку. - <http://www.oecd.org>
4. Открытое правительство. - <http://большоеправительство.рф/>
5. Президент України. Офіційне інтернет-представництво. - <http://www.president.gov.ua>
6. Програма розвитку Организации Объединенных Наций. - <http://www.undp.org/>
7. Россия без дураков. - <http://россиябездураков.рф/>
8. Світовий банк. - <http://www.worldbank.org/>
9. Страны мира (полные данные). - <http://wgeo.ru/>
10. Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. - <http://www.kmu.gov.ua/control>

11. European Commission. – http://ec.europa.eu/index_en.htm
12. Gateway to the European Union. – http://europa.eu/index_en.htm
13. International Public Management Network. – <http://www.inpuma.net/>
14. The Sigma Programme. – <http://www.sigmaxweb.org>
15. United Cities and Local Governments. – <http://www.cities-localgovernments.org/>
16. United Nations Public Administration Network. – <http://www.unpan.org/>